

Sygn. akt I C 3381/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 lipca 2015 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Michał Jakubowski

Protokolant: Klaudia Grzesik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 czerwca 2015 roku w W.

sprawy z powództwa **B. J.**

przeciwkom. (...)

o zapłatę

orzeka

1. Zasądza od pozwanego m. (...) na rzecz powódki B. J. kwotę 2.938,71 (dwa tysiące dziewięćset trzydzieści osiem 71/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.
2. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.
3. Zasądza od pozwanego m. (...) na rzecz powódki B. J. kwotę 105 (sto pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.
4. Zasądza od powódki B. J. na rzecz pozwanego m. (...) kwotę 696 (sześćset dziewięćdziesiąt sześć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.
5. Nakazuje Skarbowi Państwa – kasie Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wypłacenie powódce B. J. kwoty 100 (sto) złotych tytułem zwrotu nadpłaty opłaty od pozwu.

Sygn. akt I C 3381/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 08 lipca 2015 roku

W pozwie z dnia 03 grudnia 2014 roku (data prezentaty sądowej) powódka B. J. wniosła o zasądzenie od miasta stołecznego W. kwoty 6.944 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko powódka podniosła, że dochodzona kwota wynika z waloryzacji kaucji mieszkaniowej uiszczonej za lokal mieszkalny nr (...) położony w W. przy ul. (...), wpłaconej w dniu 02 grudnia 1969 roku przez poprzednika prawnego powódki – S. S. i jego żonę J. S. (pозew z załącznikami – k. 1-23v).

W piśmie z dnia 29 grudnia 2014 roku (data prezentaty sądowej) powódka ograniczyła powództwo wnosząc o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kwoty 5.877,41 zł, nie cofając jednak pozwu w pozostałym zakresie (pismo – k. 25-30).

Pozwany m. (...), zastępowane przez profesjonalnego pełnomocnika, w odpowiedzi na pozew z dnia 17 lutego 2015 roku (data nadania w placówce pocztowej) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu na rzecz pozwanego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, iż powódka nie wykazała, iż jej udział spadkowy w prawie do kaucji wynosi $\frac{3}{4}$ kaucji, gdyż nie przedstawiła dowodów na to, kto i w jakim udziale dziedziczył po J. S.. Ponadto pozwany zakwestionował możliwość waloryzacji kaucji na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Z ostrożności procesowej zakwestionował także sposób waloryzacji wskazany przez powódkę, z uwagi na niezastosowanie przez nią ryzyka skutków dewaluacji pieniądza w wysokości po 50% (odpowiedź na pozew – k. 39-44).

W dalszym toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 02 grudnia 1969 roku pomiędzy Administracją(...) w W. a małżonkami S. S. i J. S. została zawarta umowa najmu lokalu mieszkalnego nr (...) przy ulicy (...) w W. na podstawie decyzji nr (...) z dnia 02 grudnia 1969 roku Prezydium Rady Narodowej W.-W. Wydział Spraw Lokalowych (okoliczność bezsporna, potwierdzona umową – k. 21-22, decyzją – k. 23).

Najemcy S. S. i J. S., zgodnie z § 8 ust. 1 umowy najmu, w dniu zawarcia umowy dokonali wpłaty na rzecz wynajmującego kaucji na zabezpieczenie utrzymania lokalu mieszkalnego w należytym stanie w kwocie 6.240 zł (okoliczność bezsporna, potwierdzona umową – k. 21-22).

W dniu 22 grudnia 2002 roku zmarła J. S., po której spadek, zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w W. z dnia 01 kwietnia 2015 roku nabyli: mąż S. S. i syn D. L. – w częściach po $\frac{1}{2}$. Wobec powyższego S. S. stał się jedynym najemcą przedmiotowego lokalu, dlatego do umowy najmu z dnia 02 grudnia 1969 roku sporządzono aneks w dniu 08 maja 2003 roku, w którym stwierdzono tę okoliczność (postanowienie – k. 55, aneks do umowy – k. 18).

W dniu 07 sierpnia 2013 roku zmarł S. S., ojciec B. J.. Zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w W. z dnia 25 kwietnia 2014 roku spadek po S. S. nabyła w całości córka B. J. (postanowienie – k. 17).

B. J. w dniu 26 lutego 2014 roku dokonała zwrotu lokalu mieszkalnego nr (...) przy ulicy (...) w W. miasto (...) (protokół – k. 6).

W dniu 04 lipca 2014 roku B. J. zwróciła się do miasta (...) o wypłatę zwaloryzowanej kaucji mieszkaniowej w kwocie 9.258,66 zł. Pismem z dnia 25 lipca 2014 roku m.(...) poinformowało, że kaucja, która po denominacji wynosiła 0,62 zł, została rozliczona i wynosi 10,45 zł (kaucja 0,62 zł, odsetki 9,83 zł) (pisma – k. 13-15, 20).

Pismem z dnia 21 sierpnia 2014 roku B. J. odmówiła przyjęcia kaucji w powyższej wysokości zaproponowanej przez m.(...) i ponownie wniosła o waloryzację (pismo – k. 9-10).

Po raz kolejny o waloryzację B. J. zwróciła się pismem z dnia 21 października 2014 roku, co spotkało się z odmową (pisma – k. 8, 11-12).

W latach 1968-1995 w Polsce miały miejsce procesy inflacyjne powodujące istotną zmianę siły nabywczej polskiego pieniądza (fakt powszechnie znany – art. 228 § 1 k.p.c.).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników w gospodarce uspołecznionej w 1969 roku wynosiło 2.174 złotych (obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 25 maja 1990 roku w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników w gospodarce uspołecznionej w latach 1950-1989 oraz kolejnych

kwartałach 1989 roku – Monitor Polski nr 21, poz. 171 wydane na podstawie art. 27 ustawy z dnia 24 maja 1990 roku o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym – Dz.U. Nr 36, poz. 206).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w IV kwartale 2013 roku wynosiło 3.823,32 złotych brutto (2.730,22 zł netto) (komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 11 lutego 2014 roku w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2013 roku).

Powyższy stan faktyczny był w sprawie niesporny i został ustalony na podstawie załączonych do akt sprawy dokumentów, których prawdziwość i wiarygodność nie nasuwała żadnych wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje .

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Bezsporna w niniejszej sprawie pozostawał fakt i wysokość wpłaconej przez najemców w 1969 roku kaucji mieszkaniowej.

Pozwany zakwestionował jednak możliwość waloryzacji kaucji na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Z ostrożności procesowej zakwestionował także sposób waloryzacji wskazany przez powódkę, z uwagi na niezastosowanie przez nią ryzyka skutków dewaluacji pieniądza w wysokości po 50%.

Zgodnie z art. 36 ust 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733 z późn. zm.) kaucja wpłacona przez najemcę w okresie obowiązywania ustawy, o której mowa w art. 39, podlega zwrotowi w zwaloryzowanej kwocie odpowiadającej przyjętemu przy jej wpłacaniu procentowi wartości odtworzeniowej lokalu obowiązującej w dniu jej zwrotu, w określonym tym przepisem terminie. Zwrócona kwota nie może być jednak niższa od kwoty kaucji wpłaconej przez najemcę. Waloryzację kaucji na warunkach określonych w ustawie dopuszcza zatem ustawodawca. Jednocześnie za zasadnością sądowej waloryzacji kaucji mieszkaniowej wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 26 września 2002 roku (III CZP 58/02, OSNC 2003/9/117), wskazując iż przepis art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 71, poz. 733) nie wyłącza możliwości stosowania art. 358¹ § 3 k.c. w zakresie waloryzacji wierzytelności o zwrot kaucji wpłaconej przez najemcę przed dniem 12 listopada 1994 roku. Potwierdził także, że wierzytelność najemcy obejmująca zwrot sumy pieniężnej wpłaconej wynajmującemu jako tzw. kaucja mieszkaniowa stanowi wierzytelność pieniężną w sensie ścisłym (art. 358¹ § 1 k.c.). W świetle powyższego stanowiska judykatury podnieść należy, iż skoro poprzednik prawny powódki wraz z żoną wpłacili kaucję mieszkaniową w 1969 roku, to do jej waloryzacji zastosowanie znajdzie art. 358¹ § 3 k.c.

W przedmiotowej sprawie zachodziły przesłanki dokonania sądowej waloryzacji, wynikające z przepisu art. 358¹ § 3 k.c., według którego w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie.

Zasadniczą przesłanką waloryzacji sądowej jest istotna zmiana siły nabywczej pieniądza. W przedmiotowej sprawie od chwili wpłaty kaucji mieszkaniowej, tj. 02 grudnia 1969 roku, nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza i była to okoliczność bezsporna. Zmiana ta wynikała przede wszystkim z występującej w Polsce na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych hiperinflacji.

Sąd uznał, iż w sprawie zachodziły przesłanki zmiany jedynie wysokości świadczenia bez zmiany sposobu spełnienia tego świadczenia. Poza tym powódka nie wносиła o zmianę sposobu spełnienia, lecz tylko wysokości świadczenia.

Sąd dokonał waloryzacji z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego, po rozważeniu interesów stron. Sąd Rejonowy podzielił pogląd wyrażany w orzecznictwie i doktrynie, że w razie zastosowania sądowej waloryzacji świadczeń pieniężnych skutki zmiany siły nabywczej pieniądza rozkłada się na obie strony. Sąd bowiem ma rozważyć interesy stron, kierując się zasadami współzycia społecznego. W świetle formuły art. 358¹ § 3 k.c. rozłożenie na strony ryzyka związanego ze zmianą wartości realnej pieniądza nie musi być równomierne, niemniej jednak w jego wyniku nie powinno nigdy dochodzić do rozstrzygnięć prowadzących do wzbogacenia jednej strony kosztem drugiej. W każdym razie nieuzasadnione jest obciążanie wyłącznie dłużnika skutkami deprecjacji pieniądza (Bieniek Gerard, Ciepla Helena, Dmowski Stanisław, Gudowski Jacek, Kołakowski Krzysztof, Sychowicz Marek, Wiśniewski Tadeusz, Żuławska Czesława Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom I Warszawa 2002 Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis wydanie IV zmienione). Takie stanowisko było również wielokrotnie wyrażane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 2001 roku, I CKN 127/01, wyrok Sądu Najwyższego z 19 stycznia 1999 roku, II CKN 202/98, OSNC 1999/6/121, wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2001 roku, V CKN 199/00). Między innymi w uzasadnieniu wyroku z 7 lutego 2001 roku Sąd Najwyższy stwierdził, że fakt, iż powód nie mógł przeciwstawić się inflacji, a pozwany był zmuszony do lokowania składki na narzuconych warunkach, podczas gdy w późniejszym okresie wysokość składki nie zapewniła opłacalności umowie, Sąd winien wziąć pod uwagę analizując sprawę pod kątem przesłanek zawartych w art. 358¹ § 3 k.c., a zwłaszcza uwzględnienia słusznego interesu stron. Rozważenia w takiej sytuacji wymaga obniżenie należnej powodowi kwoty w taki sposób, by słuszny interes powoda był chroniony o tyle, o ile nie koliduje z interesem pozwanego, również zasługującym na ochronę, bowiem przerachowanie świadczenia powinno uwzględniać interesy obu stron. Jednakże oceny sytuacji stron dokonać należy z punktu widzenia zasad współzycia społecznego, w związku z czym nie można akceptować, by zasady te zostały w dostatecznym stopniu uwzględnione przy obciążeniu uposażonego skutkami zmian siły nabywczej pieniądza w 70%, a zakładu ubezpieczeń jedynie w 30%, aczkolwiek osoba uposażona musi liczyć się z tym, że także ona ponosi ujemne skutki spadku wartości pieniądza.

Sąd Rejonowy kierując się powyższymi wskazaniem obciążył pozwanego i powódkę skutkami zmiany siły nabywczej pieniądza w 50%.

Sąd dokonał waloryzacji należnego powodce świadczenia przyjmując za miernik waloryzacji przeciętne miesięczne wynagrodzenie. Sąd uznał, że właściwym sposobem waloryzacji świadczenia będzie ustalenie wartości odzwierciedlającej stosunek świadczenia do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w chwili wpłacenia kaucji (1969 roku) i w chwili na dzień wskazywany przez powódkę (wynagrodzenie za IV kwartał 2013 roku – najpóźniej ogłoszone przez Prezesa GUS). Powyższy sposób waloryzacji w ocenie Sądu zabezpiecza interesy stron, ponadto jest zgodny z zasadami współzycia społecznego oraz z charakterem waloryzowanego świadczenia.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników w 1969 roku wynosiło 2.174 złotych (obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 25 maja 1990 roku w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników w gospodarce społecznej w latach 1950-1989 oraz kolejnych kwartałach 1989 roku – Monitor Polski nr 21, poz. 171 wydane na podstawie art. 27 ustawy z dnia 24 maja 1990 roku o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym – Dz.U. Nr 36, poz. 206). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w drugim czwartym 2013 roku wynosiło zaś 3.823,32 złotych brutto (komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 11 lutego 2014 roku w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2013 roku).

Dokonując waloryzacji wedle powyższego miernika mieć należy na uwadze, iż w 1969 roku wynagrodzenia wyrażane były w kwocie netto, natomiast od 1 stycznia 1992 roku są one wyrażane w kwocie brutto – tzn. powiększone są o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych (patrz art. 55 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz.U. z 2000 roku, Nr 14, poz. 176 z późn. zm.). Zaś od 1 stycznia 1999 roku dodatkowo wynagrodzenia zostały ubruttowione, tj. powiększone o uiszczane przez ubezpieczonego pracownika składki na ubezpieczenie społeczne (art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2007 roku, Nr 11, poz. 74 z późn. zm.).

Wobec powyższego wynagrodzenia z lat 1969 roku i 2013 roku trzeba sprowadzić do wspólnego mianownika przez unettowanie wynagrodzenia z IV kwartału 2013 roku. Kwotę wynagrodzenia za IV kwartał 2013 roku, tj. kwotę 3.823,32 złotych należy pomniejszyć o składki na ubezpieczenie społeczne obciążające ubezpieczonego. Sąd uwzględnił, iż w latach 90-ych dokonano operacji finansowych w zakresie wynagrodzeń pracowniczych polegających na ich „ubruttowaniu” o kwotę zaliczki na podatek dochodowy oraz o kwoty przeznaczone na składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe. Wobec powyższego obliczając miesięczne wynagrodzenie po odliczeniu składek na ZUS, ubezpieczenie zdrowotne i zaliczki na podatek dochodowy - uzyskano kwotę 2.730,22 złotych. Powyższe stanowisko Sądu znajduje uzasadnienie w treści art. 26 ust. 1, art. 32 ust. 1 pkt 1, art. 21 ust. 1 pkt 3, 4 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z dnia 26 lipca 1991 roku (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176) oraz w treści art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 22 ust. 1 w zw. z art. 16 ust. 1 i 2 w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 roku (Dz. U. Nr 137, poz. 887). W tym miejscu należy zwrócić uwagę, iż powódka prawidłowo wyliczyła kwotę netto tego wynagrodzenia a pozwany jej nie kwestionował i tą wielkość Sąd przyjął do dalszych wyliczeń.

Sąd ustalił, iż w 1969 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie wносиło 2.174 złotych. W związku z tym kwota 6.240 złotych jaką miała otrzymać powódka po zakończeniu umowy odpowiadała 2,8703 przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniom. Ta właśnie wielkość – 2,8703 stanowi wskaźnik, który powinien zostać odniesiony do aktualnego miesięcznego wynagrodzenia, aby przywrócić równowagę pomiędzy stronami w ramach przyjętych zobowiązań.

Przeciętne wynagrodzenie „netto” w kwocie 2.730,22 zł po przemnożeniu przez wskaźnik 2,8703 daje sumę złotych: 7.836,55 złotych. Z uwagi jednak na zasadność rozłożenia ryzyka inflacji na obie strony stosunku obligacyjnego w równej wysokości po 50%, z przyczyn wskazanych we wcześniejszych wywodach, kwota zwaloryzowanego świadczenia obciążającego pozwanego wynosi 3.918,28 zł. W ocenie Sądu, przedstawiony powyżej sposób waloryzacji świadczenia uwzględnia interesy obu stron i jest zgodny z zasadami współżycia społecznego, a uzyskana kwota zwaloryzowanego świadczenia rozkłada na obie strony skutki utraty siły nabywczej pieniądza w okresie ubezpieczenia. Sąd zważył, że udział powódki w wierzytelności zwrotu kaucji mieszkaniowej wynosi $\frac{3}{4}$, ponieważ nabyła ona spadek po ojcu S. S. w całości (jemu zaś przysługiwało roszczenie do wypłaty $\frac{1}{2}$ części kaucji oraz $\frac{1}{2}$ z $\frac{1}{2}$ części przysługującej zmarłej wcześniej żony J. S., tj. w sumie $\frac{3}{4}$ części należnej kwoty). Wobec powyższego kwotę 3.918,28 zł należało pomnożyć przez $\frac{3}{4}$ co dało kwotę 2.938,71 zł, jaką Sąd zasądził na rzecz powódki od pozwanego, w pozostałej części oddalając powództwo.

Rozstrzygnięcie o odsetkach oparto na treści art. 481 § 1 i 2 k.c. Sąd uwzględnił żądanie pozwu w części uznając, iż z uwagi na kształtujący charakter orzeczenia, odsetki należą się powódce od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Na tej podstawie i z przyczyn wyżej opisanych Sąd orzekł jak w punktach: 1 (pierwszym) i 2 (drugim) wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punktach: 3 (trzecim) i 4 (czwartym) wyroku, stosownie do treści art. 100 k.p.c. Powódka dochodziła w niniejszym postępowaniu kwoty 6.944 złotych, a zatem wygrała proces w 42%. Sąd miał na uwadze, że było to pierwotne żądanie powódki, wyrażone w pozwie. Powódka zaś w dalszym piśmie zmodyfikowała żadaną kwotę na kwotę 5.877,41 zł, nie cofając jednak pozwu w pozostałym zakresie. Powódka poniosła w sprawie łącznie koszty procesu w kwocie 250 złotych (opłata sądowa od pozwu - art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – Dz.U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.), dlatego należy się jej zwrot kosztów procesu w kwocie 105 złotych ($42\% \times 250$ złotych). Pozwany natomiast wygrał proces w 58%. Poniósł koszty procesu w kwocie 1.200 złotych (wynagrodzenie radcy prawnego obliczone na podstawie § 2 w zw. z § 4 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, Dz.U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.). Stąd należy mu się zwrot kosztów procesu w kwocie 696 złotych ($58\% \times 1.200$ zł).

O zwrocie na rzecz powódki kwoty 100 złotych tytułem różnicy między opłatą od pozwu pobraną od strony a opłatą należną, Sąd orzekł w punkcie 5 (piątym) na podstawie art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi pozwanego oraz powódce.